

Aguna – Three Kinds

Feb. 1, 1998

1) Continuation – importance to be lenient by Aguna

ויען אברהם אבו העזר סימן כט

ס'ן ארוך' לוי טקן כהם קימניס וטר' וסר' יולנו
 משניאות שלא יכח תקלה מקמת ידוט כי דמיונו
 עולה למתענה כשבת על תקעית חלוס דלוי לא כריך
 עכירה היא כידו ואס כריך זכות גדול הוא לו
 כן כהיתר ענוכ' דסוף אוסור ערוס אס כוכס
 לכיון א האמת ;

2) Three types of Aguna:

- Get aguna – the get is halachically questionable and the man has gone
- Man-made aguna – man holds up the woman for money
- Classic aguna – do not know where the husband is

What if woman waits a long time to go to court to be allowed to remarry?

תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף לח עמוד ב

רבי אליעזר אומר: ממשמע שנאמר +שמות כ"ב+ וחרה אפי והרגתי אתכם יודע אני שנשותיהם אלמנות ובניהם יתומים אלא מה תלמוד לומר והיו נשיכם וגו' - מלמד שנשותיהם מבקשות לינשא ואין מניחין אותן, ובניהן רוצים לירד לנכסי אביהן ואין מניחין אותן.

מסכתות קטנות מסכת אבות דרבי נתן נוסחא א פרק לח

חרב בא לעולם על עינוי הדין ועל עיוות הדין ומפני המורין בתורה שלא כהלכה: וכשתפשו את רשב"ג ואת רבי ישמעאל ליהרג... ועליהם אמר הכתוב וחרה אפי והרגתי אתכם בחרב [והיו נשיכם אלמנות ובניכם יתומים] (שמות כ"ב כ"ג): ממשמע שנאמר והרגתי אתכם בחרב אני יודע שהנשים נעשו אלמנות. אלא אלמנות ולא אלמנות שלא ימצאו להן עדים להתירם להנשא. כגון ביתר שלא נמלט ממנה נשמה להתיר אשת איש. וממשמע שנאמר והיו נשיכם אלמנות אני יודע שהבנים יתומים. אלא יתומים שאינן יתומים שיהיו נכסיהם עומדים בחזקת אבותם ולא יהיו מניחין אותן לירש ולישא וליתן בהן:

שו"ת צמח צדק (הקדמון) סימן נח

אשה אחת נצבת עמנו בזה והיא עגונה היתה כאלמנה מרת יטול אשת ליב בן חיים בון מק"ק מיז"ל לופא והיא יושבת בדודה שכולה וגלמודה מבעלה ומבנים משך זמן כעשר שנים וכמה פעמים באו עדים ועל מיתת בעלה היו מגידים זה אומר בכה וזה אומר בכה והאשה נשארה נבוכה כי הדברים לא היו ברורים כדי להוציא משפטה לאורים עד כי העידה אשה אחת בארץ אשכנז בבית דין יפה אולי תמצא בזה תרופה וזה אשר העידה ביום ג' כ"ה מנחם תי"ו יו"ד לפ"ק בק"ק אפטרות מרת אידל בת דוד ז"ל בתורת עדות ובעונש אם לא יגיד וגו' וז"ל בלשון אשכנז... והתומים על גביית עדות תלתא גברי סמיכי ונתקיימו חתימתן: העתקה מלשון אשכנז ללשון הקודש הגדת עדות מרת אידל בת דוד ז"ל:

הייתי משכרת לבית רבי זעליג מק"ק גאשליר למשרתת ובאו לשם מארקויטאנטיר (פירוש אותן שנוסעים עם החיילות ומספיקים להם מזון וצידה ושאר צרכיהם) ובתוכם היה אחד נקר' ליב בן חיים בון ונחלה שם ושלה אחרי לשרתו בחליו ולא יכולתי כי כבר הייתי מושכרת בכך נסע משם בהיותו חולה ורצה הוא ליסע לאמו פריבה לכפר גרונט בכך חזרו והביאו אותו לעיר ושמו אותו לבית גוי בכך מת שם בחולי שלשול דם בר מינן ואני הייתי מכירו בטוב שהוא היה בן פריבה עכ"ל:

משפטי עוזיאל חלק ב אבן העזר סימן כט

שאלה: הוסיפה לפני הרבנות הראשית דפה האשה רבורה פלדנקרייז וספרה: בשנת תרפ"א גרתי יחד עם בעלי פישל פלדנקרייז בפתח תקוה. ביום שני כ"ה ניסן, כשהגיעה השמועה שבתל-אביב התפרצו פרעות, הלכו משם כמה אנשים ובתוכם בעלי ת"א לשם הגנה. הוא היה לבוש או באותה החליפה שקנה בעיר ויען צבע אפור וקוים שחורים. את החליפה הזאת היה לבוש גם בעת שגרנו בת"א בבית לפובסקי כשעברו ימים אחדים ולא חזר אז ביום ראשון, הלכתי לת"א לחקור עליו רשמעתי מפי אנשים שהוא נהרג בדרך אחרי שעה שיצא מפ"ת ביום כ"ה ניסן. כעבור איזה זמן הזמינו אותי לועד בתל אביב ונתנו לי שלשים לירות כדי שאסתדר. ועתה אני מבקשת להתיר אותי מכבלי העגון. מצורפת לזה העדויות שנתקבלו בנדון זה. במותב תלתא ובפני העגונה.

תשובה: בהכירי צערה של עלובה זו שהיא מתעגנת זה כעשר שנים ובהשמעי למצות רבותיגו הראשונים והאחרונים לצדד בוטת עגונא דאתתא. נוקקתי לשאלה זו לבררה מכל צדדיה על יסודות ההלכה כדי למצא לה היתר להצילה מכבלי העגון, ובאמת אמרו אסוקי שמעתא אליבא דהלכתא צריכה סיעתא דשמיא, ובה אשים מבטחי כי יצילני משגיאות ויורגי מתורתו נפלאות.

תבנא לדיננא: היות והתברר שיעקב פישל פלדנקרייז יצא מפתח תקוה ופניו מועדות ליפו ושבדרך זו בהיותם על יד הגשר בשרונה התנפלו עליהם ערבים במקלות וסכינים ונלחמו אתם. ויש עד אחד והוא ז. ב. שכותב בגליון מיום ט"ו סיון תרפ"א שנהרג בין ג. ההרוגים שבאותו מקום. ועדות הגברת שושנה לפובסקי שהובילו הרוגים מפתח תקוה ליפו והכירה במלבושיו את יעקב פלדנקרייז ונאבד שמו ונשכח זכרו זה כתשע שנים ואשתו שמעה שמת ביום כ"ה ניסן ושומרת שנה שנה יום פקודתו, ושיצא כשהוא בשלום עם אשתו, ובזמננו ובמקומנו שקבוע דואר ועתונות. ולא נשמע עד היום שהוא חי וידוע לנו שלא מתו אחרים ונעלמו לא ביפו ולא בתל אביב מבלעדי ההרוגים שביניהם הוא יעקב פלדנקרייז. בהצטרפות כל הדברים הנ"ל נראה שאשה זו מותרת להנשא לכתחילה לעלמא, אחרי שתחלוץ מיבמה.

והין דברי אלה להלכה ולא למעשה. עדי יסכימו בשריותא דאתתא זו עוד שנים מגאוני וגדולי ההוראה שבארצנו והי יצילנו משגיאות ויראנו מתורתו נפלאות.